

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

LIBANGA 12

SISWATI LULWIMI LWEKUCALA LWEKWENGETA (FAL)

LIPHEPHA LESITSATFU (P3)

LWETI 2011

IMEMORANDAMU

EMAMAKI: 100

Lememorandamu inemakhasi lali-11.

SIGABA A: INDZABA

UMBUTO 1

1.1 INDZABA LECHAZAKO/LEHLANGOTSIMBILI NGABE KUFANELE YINI KUTSI HULUMENDE ACHUBEKE NEKUKHIPHA IMALI YESONDLO SEBANTFWANA?

Lapha kumele kuphawulwe ngaloku lokulandzelako.

- Labafanele kutfolo sondlo.
- Tizatfu.
- Sidzingo sesondlo.
- Buhle/bubi

1.2 INDZABA LECHAZAKO/LECOCAKO/BANTFWANA LABAKHUBATEKILE ABAYI ESIKOLWENI NGOBE BESABA KUBANDLULULWA.

Lapha kumele kuphawulwe ngaloku lokulandzelako.

- Luhlobo lwekukhubateka.
- Bantfwana labakhubatekile.
- Luhlobo lwetakhiwo.
- Imphatfo yabothishela nebantfwana.
- Kudzingeka kwesikhatsi lesengetiwe
- Buhle bekufundza nebantfwana labangakakhubateki/labakhubatekile.
- Luhlobo lwetifutsi.

1.3 INDZABA LELANDZISAKO/LESASIBUKO MHLA SINGENELWA NGEMANTI ETIKHUKHULA

Lapha kumele kuphawulwe ngaloku lokulandzelako.

- Indzawo
- Imvula lenkhulu/ lidamu/ Kudzabuka kweliphayiphi/ Emanti lamanyenti.
- Lusuku nesikhatsi.
- Bunyenti lemanti.
- Lokwentiwa.
- Umonakalo lowaba khona.
- Lusito lolwatfolakala

1.4 INDZABA LECHAZAKO KUBALULEKA KWEKONGIWA KWAGEZI

Lapha kumele kuphawulwe ngaloku lokulandzelako.

- Kubaluleka kwagezi.
- Kucisha konkhe lokungasebenti.
- Kusebentisa bochwepheshe ekulungiseni.
- Bunyenti bemanti labiliswako lasetjentiswako ekuphekeni, ekuzezeni.
- Nalokunye.

**1.5 INDZABA LENGUNHLANGOTSIMBILI BUHLE NEBUBI BEKUTSI
LABASIKATI BANGAHLALI EKHAYA KEPHA BAYE EMSEBENTINI**

Lapha kumele kuphawulwe ngaloku lokulandzelako

- Simo senhlalo.
- Ematfuba emsebenti.
- Bubi.
- Buhle.

1.6 1.6.1 INDZABA LENHLANGOTSILUNYE/LECHAZAKO/LECOCAKO

Bafundzi batawunika tihloko letahlukahlukene

TIDZAKAMIVA/KUTIPHATSA KWELUSHA

Lapha kumele kuphawulwe ngaloku lokulandzelako

- Tinhlobo tetidzakamiva.
- Simo senhlalo.
- Bugebengu.
- Tifo.
- Kulahlekelwa ingcondvo.
- Linani lebafundzi labangasebenti.

1.6.2 INDZABA LENHLANGOTSILUNYE/LECHAZAKO/LECOCAKO

Bafundzi batawunika tihloko letahlukahlukene

BUGEBENGU/INGALO YEMTSETFO/TEKUPHEPHA.

- Simo senhlalo.
- Kuswelakala kwemsebeti.
- Kutfolakala kwemaphoyisa lakudzingeke khona.
- Kwehliswa kwesitfunti.
- Bugebengu

1.6.3 INDZABA LENHLANGOTSILUNYE/LECHAZAKO/LECOCAKO

Bafundzi batawunika tihloko letahlukahlukene

INGOTI YEMGWACO

Lapha kumele kuphawulwe ngaloku lokulandzelako

- Lapha kuvele ingoti khona.
- Imbanga yengoti.
- Tinhlobo tetimoto
- Bantfu labalimele.
- Ticishamlilo.

SIGABA B: EMATHEKSHI EMIBHALOMBIKO LEMIDZANA

UMBUTO 2

2.1 INCWADZI YETIMISO

- Emakheli lamabili.
- Sibingelelo
- Sihloko.
- Ingcikitsi.
- Siphetho.

2.2 UMLANDVOMPHILO

- Imininingwane yakho.
- Imininingwane yemfundvo
- Imininingwane yemsebenti.
- Emakhono
- Labangatsintfwa.

2.3 INKHULUMOMPHENDVULWANO

- Singeniso lesifanele semtali nemntfwana.
- Ingcikitsi.
- Kuhleleka kwenkhulumo (lokufaka ekhatsi inkhulumo lekubakaki)
- Siphetho

2.4 LUHLELO NEMAMINITHI EMHLANGANO

Luhlelo nemaminithi emhlangano alutsintse loku lokulandzelako:

- Luhlelo lwemhlangano (Lokutawukhulunywa ngako)
- Baphatsi belicembu lelusha.
- Umhlangano welusha.
- Kukhetfwa kwemalunga lamasha.

SAMBA SIGABA B: 30

**SIGABA C: EMATHEKSHI EMIBHALOMBIKO LAMAFISHA EMIBHALOMBIKO/
LATICUKATSILWATI**

UMBUTO 3

3.1 TINKHOMBANDLELA

Inkhombandlela ayikhombise loku lokulandzelako:

- Tindzawo.
- imigwaco netimphawu ngalokuphelele nangalokucacile.
- Takhiwo letigcamile.

3.2 IDAYARI

Kubhalwa idayari kuvetwe loku lokulandzelako

- Lusuku.
- Sikhatsi.
- Imisebenti.

3.3 IPHOSIKHADI

Iphosikhadi ayikhombise loku lokulandzelako:

- Likheli.
- Umlayeto (kubonga)
- Siphetfo

SAMBA SIGABA C: 20
SAMBA: 100

SIGABA A: INDZABA (50 EMAMAKI)

	Code 7: Emalengiso	Code 6: Licophelo lelisetulu	Code 5: Licophelo lelincomekako	Code 4: Lokwenetisako	Code 3: Lokulingene	Code 2: Lokuyincenye	Code 1: Akunamphumelelo
	80–100%	70–79%	60–69%	50–59%	40–49%	30–39%	0–29%
	<u>24–30</u>	<u>21–23½</u>	<u>18–20½</u>	<u>15–17½</u>	<u>12–14½</u>	<u>9–11½</u>	<u>0–8½</u>
LOKUCUKETFW NEKUHELELA 32 EMAMAKI	-Lokucuketfwe kusezingeni lelingemalengiso mayelana nekuticambela lokusezingeni leliphakeme. -Imibono ikhutsata kucabanga futsi ivutsiwe. -Kuhlela ne/nobe kwakha luhlaka kukhucite indzaba lemukelekako lengenamaphutsa.	-Lokucuketfwe kusecophelweni lelisetulu futsi kunekuticambela -Imibono inekujula kwemcondvo futsi iyajabulisa. -Kuhlela ne/nobe kwakha luhlaka kukhucite indzaba leyakheke kahle naletfuleke kahle.	- Lokucuketfwe kuvakala kusezingeni lelincomekako. -Imibono iyajabulisa futsi iyakholweka. -Kuhlela ne/nobe kwakha luhlaka kukhucite indzaba leyakheke kahle naletfuleke kahle.	- Lokucuketfwe kuyenetisa kantsi futsi kubumbene ngalokwenetisako. -Imibono iyajabulisa, inekuticambela lokwenetisako. -Kuhlela ne/nobe kwakha luhlaka kukhucite indzaba letfuleke ngalokwenetisako	- Lokucuketfwe kulingene futsi kwetayelekile. Kubumbana kuhamba kushiya tikhala. -Imibono: leminyenti iyahambisana nesihloko. Kuncane kuticambela. -Kuhlela ne/nobe kwakha luhlaka kukhucite indzaba letfuleke ngalokuyincenye.	Lokucuketfwe akuvami kucaca, akukho kubumbana. -Imibono imbalwa, iphindzaphindvwa njalo. -akulingani nelizingaa lelulwimi lwasekhaya nanobe kuneluhlelo /kwakhiwe luhlaka. -Indzaba ayetfulekanga kahle.	-Lokucuketfwe kunhlanhlatsa kakhulu. Kubumbana akukho -Imibono ayinamdlandla, iphindzaphindziwe. -Akukho kuhlela/kwakha luhlaka ngalokwenele. -Indzaba yetfulwe kabi kakhulu.

<p>LULWIMI, SITAYELA NEKUHLUNGA EMAPHUTSA 12 EMAMAKI</p>	<p><u>12–15</u></p> <p>Kucaphelisisa lokujulile kweligalelo lelulwimi. -Lulwimi netiphumuti kusetjentiswe ngemphumelelo. Usebentisa lulwimi lwetinongo ngalokufanele ngemalengiso- Kukhetfwa kwemagama kungemalengiso futsi kuvutsiwe. -Sitayela, umoya, nerejista kufanele sihlolo ngendlela lengemalengiso. -Itheksthi ayinamaphutsa njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa.</p>	<p><u>10½–11½</u></p> <p>Kucaphelisisa lokujulile kweligalelo lelulwimi. -Lulwimi netiphumuti kusetjentiswe ngemphumelelo. Usebentisa lulwimi lwetinongo ngalokufanele. -Kukhetfwa kwemagama kuyehluka kantsi kunebugagu -Sitayela, umoya, nerejista kuhambisana ngalokufanele nesihloko. -Itheksthi ayinamaphutsa lamanyenti njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa.</p>	<p><u>9–10</u></p> <p>Kubonakala kunekucikelelwa kwekusetjentiswa kwelulwimi ngalokujulile. -Lulwimi netiphumuti esikhatsini lesinyenti kusetjentiswe ngaphandle kwemaphutsa. -Emagama lakhetsiwe afanele itheksthi. Sitayela, umoya, nerejista kuhambisana ngalokufanele nesihloko. -Esikhatsini lesinyenti itheksthi ayinamaphutsa lamanyenti njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa.</p>	<p><u>7½–8½</u></p> <p>-Kunekucikelela lokwenetisako kweligalelo lelulwimi. -Lulwimi lolumalula netiphumuti kusetjentiswe ngalokwenetisako. -Emagama akhetfwe ngalokwenetisako. -Sitayela, umoya, nerejista kuhambisana ngalokungagucuki nesihloko. -Itheksthi isenawo emaphutsa lambalwa nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa.</p>	<p><u>6–7</u></p> <p>-Kunekucikelela lokulingene kweligalelo lelulwimi. -Lulwimi lusendzimeni kunemaphutsa lamanyeti ekusebentiseni tiphumuti. -Kukhetfwe emagama latayelekile. -Sitayela, umoya, nerejista akukabumbani. -Itheksthi isenawo emaphutsa lambalwa nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa.</p>	<p><u>4½–5½</u></p> <p>-Lulwimi netiphumuti kunemaphutsa. - Kukhetfwa kwemagama akwenetisi. - Sitayela, umoya nerejista akuhambisani nesihloko. - Itheksthi igcwele emaphutsa nanobe kwentiwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa.</p>	<p><u>0–4</u></p> <p>-Lulwimi netiphumuti kunemaphutsa lamabi. -Kukhetfwa kwemagama akwemukeleki. -Sitayela, umoya nerejista kugcwele emaphutsa kuto tonkhe tinhlangothi. -Itheksthi inemaphutsa lamanyenti kakhulu nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa.</p>
<p>SAKHIWO 6 EMAMAKI</p>	<p><u>4–5</u></p> <p>-Kutfutfuka kwesihloko lokubumbene. Kucacile, kuyalandzeleka kungemalengiso. -Imisho, netindzima kwakhiwe ngemalengiso. -Budze buhambisana netidzingo tesihloko ngemalengiso.</p>	<p><u>3½</u></p> <p>-Imininingwane yetigameko itfutfuka ngalokubumbene- Imisho, netindzima letehlukene kuhleleke ngelizinga lelisetulu. -Budze bulungile.</p>	<p><u>3</u></p> <p>-Kunemininingwane letsite lecanjiwe lehambelana nesihloko. -Imisho netindzima kwakheke ngelicophelo lelincomekako. -Budze bulungile.</p>	<p><u>2½</u></p> <p>- Kunemininingwane letsite lecanjiwe lehambelana nesihloko. -Imisho netindzima kwakheke ngelicophelo lelincomekako. - Budze bulungile.</p>	<p><u>2</u></p> <p>-Emaphuzu lamanyenti labalulekile ayabonakala. -Imisho, netindzima kodvwa indzaba iyevakala. -Budze – yindze/yimfisha kakhulu.</p>	<p><u>1½</u></p> <p>-Kulesinye sikhatsi uyanhlanhlatsa aphume esihlokwani kodvwa umcondvo uyevakala. -Kwakhiwa kwemisho netindzima kusezingeni leliphansi. -Budze – yindze/yimfisha kakhulu.</p>	<p><u>0–1</u></p> <p>Iphumile esihlokwani. -Imisho, netindzima kuhlangothangene, kuyagucugucuka. -Budze – yindze/yimfisha ngalokwendlulele</p>

SIGABA B: EMATHEKSTHI EMIBHALOMBIKO LEMIDZANA –30 EMAMAKI

	Code 7: Emalengiso	Code 6: Licophelo lelisetulu	Code 5: Licophelo lelincomekako	Code 4: Lokwenetisako	Code 3: Lokulingene	Code 2: Lokuyincenye	Code 1: Akunamphumelelo
	80–100%	70–79%	60–69%	50–59%	40–49%	30–39%	0–29%
	<u>14½–18</u>	<u>13–14</u>	<u>11–12½</u>	<u>9–10½</u>	<u>7½–8½</u>	<u>5½–7</u>	<u>0–5</u>
LOKUCUKETFWE, KUHLELA NELUHLAKASIMO 20 EMAMAKI	-Lwati lolubanti lwelukhetselo lwetidzingo tetheksthi. -Kubhala lokucondzile. -umfundzi ucondza ngco akanhlanhlatsi, akukho. -Kunekubumbana ngalokuphelele nekuchazwa kahle kakhulu kwemibono yalokucuketfwe, yonkhe imininingwane yesekela sihloko. -Bufakazi bekuhlela ne/nobe kwakha luhlaka bukhicite itheksthi lemukelekako lengenamaphutsa. Luhlakasimo. lolusinembako ngemalengiso.	-Lwati lolusecophelweni lelisetulu lwetidzingo tetheksthi. -Kubhala lokucondzile. -umfundzi ucondza ngco akanhlanhlatsi, akukho. -Kunekubumbana ngalokuphelele nekuchazwa kahle kakhulu kwemibono yalokucuketfwe, yonkhe imininingwane yesekela sihloko. -Bufakazi bekuhlela ne/nobe kwakha luhlaka bukhicite itheksthi lemukelekako lengenamaphutsa. -Usebentise imitsetfo ledzingekako yeluhlakasimo. ngelicophelo lelisetulu.	-Lwati lolwenetisako lwetidzingo tetheksthi. -Kubhala- umfundzi akanhlanhlatsi uyacikelela kutsi kungabikho kwehla kwelizinga. -Imibono yetheksthi ibumbene nalokucuketfwe, futsi ichazwe ngelicophelo lelincomekako, imininingwanei yesekela sihloko. -Bufakazi bekuhlela ne/nobe kwakha luhlaka bukhicite itheksthi lemukelekako lesecophelweni lelincomekako. -Usebentise imitsetfo ledzingekako yesakhiwo	-Lwati lolwenetisako lwetidzingo tetheksthi. -Kubhala – umfundzi wehlisa lizinga ngekuhambelana nesihloko kodvwa kuyevakala kutsi utsini. -Imibono yetheksthi ibumbene ngalokwenetisako nalokucuketfwe, kantsi inemininingwane letsite lesekela sihloko. -Bufakazi bekuhlela ne/nobe kwakha luhlaka bukhicite itheksthi letfulwe ngalokwenetisako. -Usebentise lwati lolwenetisako lwetidzingo yeluhlakasimo.	-Lwati lolulingene lwetidzingo tetheksthi. Imphendvulo ikhombisa kunhlanhlatsa lokuncane. -Kubhala – umfundzi wehlisa lizinga, kuletinye tincenye akuvakali kutsi ufuna kutsini. -Imibono yetheksthi ibumbene ngalokulingene nalokucuketfwe, kantsi inemininingwane lesisekelo lesekela sihloko. -Bufakazi bekuhlela ne/nobe kwakha luhlaka bukhicite itheksthi lemukelekako nalebumbene ngalokulingene. -Unelwati lolulingene lwetidzingo teluhlakasimo.	-Lwati lolungakeneli lwetidzingo tetheksthi. Umsebenti lobhaliwe uveta kutsemeleta lokukhulu. -Kubhala – umfundzi wehlisa lizinga, kunekunhlanhlatsa lokukhulu. -Imibono yetheksthi ayibumbani ngaso sonkhe sikhatsi nalokucuketfwe. Imbalwa kakhulu imininingwane lesekela sihloko. -Kuhlela/kwakha luhlaka akwenetisi. Ithekesthi ayetfulwanga kahle. -Akayilandzeli ngalokwanele imitsetfo ledzingekile yeluhlakasimo. -Kunemaphutsa lamanyenti.	-Alukho lwati lwetidzingo tetheksthi. -Kubhala – umfundzi wehlisa lizinga, kunekunhlanhlatsa lokukhulu kuletinye tincenye. -Imibono yetheksthi ayibumbani nalokucuketfwe. Imbalwa kakhulu imininingwane lesekela sihloko. -kuhlela nekwakha luhlaka akukho. Ithekesthi yetfulwe kabi. -Akayilandzeli imitsetfo yeluhlakasimo.

LULWIMI SITAYELA NEKUHLUNGWA KWEMAPHUTSA 10 EMAMAKI	<u>10–12</u>	<u>8½–9½</u>	<u>7½–8</u>	<u>6–7</u>	<u>5–5½</u>	<u>4–4½</u>	<u>0–3½</u>
	-Itheksthi ineluhlelo lolungenamaphutsa nalolwakheke kahle. -Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelilwati, nesimongcondvo ngemalengiso. -Sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngemalengiso. -Itheksthi ayinamaphutsa njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze lobenele.	-Itheksthi icanjwe ngelicophelo lelisetulu ngalokungenamaphutsa. -Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelilwati, nesimongcondvo ngelicophelo lelisetulu. -Sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngelicophelo lelisetulu ngekulandzela tidzingo temsebenti. -Itheksthi ayinamaphutsa lamanyenti njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze bulungile.	-Itheksthi icanjwe ngelicophelo lelincomekako kantsi futsi ifundzeka malula. -Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelilwati, nesimongcondvo ngelicophelo lelincomekako. -Esikhatsini lesinyenti sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngalokufanele. -Esikhatsini lesinyenti itheksthi ayinamaphutsa njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze bulungile	-Usebentise umcondvo lowenetisako wetidzingo teluhlaka. -Itheksthi icanjwe ngalokwenetisako. Emaphutsa akatsikameti kusehela kwemibono. -Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelilwati, nesimongcondvo ngalokwenetisako. -Sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngalokwenetisako. -Itheksthi isacuketse emaphutsa lambalwa nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze bulungile	-Itheksthi icanjwe ngalokulingene. kunemaphutsa lambalwa. -Silulumagama sincane kantsi asihambisani kahle nenhloso, tetsamelilwati, nesimongcondvo. -Kukhona lokusilelako ngesitayela, umoya nerejista. -Itheksthi icuketse emaphutsa lamanyentana nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze – yindze/yimfisha kakhulu.	-Itheksthi icanjwe kabi kantsi futsi kumatima kuyilandzela. -Silulumagama sidzinga kulungiswa lokutsite kantsi asihambisani kahle nenhloso, tetsamelilwati, nesimongcondvo. -Sitayela, umoya nerejista akushayi khona. -Itheksthi igcwele emaphutsa nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze – yindze/yimfisha kakhulu	-Akakasebentisi imitsetfo ledzingekako yeluhlaka. – itheksthi icanjwe kabi – Itheksthi icanjwe kabi kantsi futsi kumatima kuyilandzela . -Silulumagama sidzinga kulungiswa lokumatima futsi asihambisani nenhloso. - Sitayela, umoya nerejista akuhambisani nesihloko. Itheksthi igcwele emaphutsa futsi iyadidana nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze – yindze/yimfisha ngalokwendlulele.

SIGABA C: EMATHEKSTHI LAMAFISHA: EMIBHALOMBIKO/LATICUKATSILWATI. (20 emamaki).

	Code 7: Emalengiso	Code 6: Licophelo lelisetulu	Code 5: Licophelo lelincomekako	Code 4: Lokwenetisako	Code 3: Lokulingene	Code 2: Lokuyincenye	Code 1: Akunamphumelelo
	80–100%	70–79%	60–69%	50–59%	40–49%	30–39%	0–29%
	<u>10–12</u>	<u>8½–9½</u>	<u>7½–8</u>	<u>6–7</u>	<u>5–5½</u>	<u>4–4½</u>	<u>0–3½</u>
LOKUCUKETFWWE, KUHLELA NELUHLAKASIMO 13 EMAMAKI	-Kucikelela lokubanti lwelukhetselo lwetidzingo tetheksthi. -Ukhombisa kucikelela lokujulile lwetimongcondvo letibanti ekubhaleni. -Kubhala lokucondzile. -umfundzi ucondza ngco akanhlanhlatsi, -Kunekubumbana ngalokuphelele nekuchazwa kahle kakhulu kwemibono yalokucuketfwe, yonkhe imininingwane yesekela sihloko. -Bufakazi bekuhlela ne/nobe kwakha luhlaka bukhicite itheksthi lemukelekako lengenamaphutsa. -Usebentise imitsetfo ledzingekako yeluhlakasimo ngelicophelo lelisetulu.	-Kucikelela lolusecophelweni lwetidzingo tetheksthi. -Ukhombisa kucikelela lokujulile lwetimongcondvo letibanti ekubhaleni. -Kubhala lokucondzile. -umfundzi ucondza ngco akanhlanhlatsi. -Kunekubumbana ngalokuphelele nekuchazwa kahle kakhulu kwemibono yalokucuketfwe, yonkhe imininingwane yesekela sihloko. -Bufakazi bekuhlela ne/nobe kwakha luhlaka bukhicite itheksthi lemukelekako lengenamaphutsa. -Usebentise imitsetfo ledzingekako yeluhlakasimo ngelicophelo lelisetulu.	-Kucikelela loluincomekako lwetidzingo tetheksthi. Ukhombisa kucikelela loluncomekako lwetimongcondvo letibanti ekubhaleni. -Kubhala – umfundzi akanhlanhlatsi. -Imibono yetheksthi ibumbene nalokucuketfwe, futsi ichazwe ngelicophelo lelincomekako, imininingwane yesekela sihloko. -Bufakazi bekuhlela ne/nobe kwakha luhlaka bukhicite itheksthi lemukelekako lesecophelweni lelincomekako. -Usebentise imitsetfo ledzingekako yeluhlakasimo.	-Kucikelela lolwenetisako lwetidzingo tetheksthi. -Ukhombisa kucikelela lolwenetisako lwetimongcondvo letibanti ekubhaleni. -Kubhala – umfundzi uyanhlanhlatsa kodvwa kuyevakala kutsi utsini. -Imibono yetheksthi ibumbene ngalokwenetisako nalokucuketfwe, kantsi imininingwane letsite lesekela sihloko. -Bufakazi bekuhlela ne/nobe kwakha luhlaka bukhicite itheksthi letfulwe ngalokwenetisako. -Usebentise kucikelela lolwenetisako lwetidzingo yeluhlakasimo.	-Kucikelela lolulingene lwetidzingo tetheksthi. Imphendvulo ikhombisa kunhlanhlatsa lokuncane. Ukhombisa lwati lolulingene lwetimongcondvo letibanti ekubhaleni. -Kubhala – umfundzi wehlisa lizinga, unekunhlanhlatsa lokukhulu. -Imibono yetheksthi ayibumbani ngaso sonkhe sikhatsi nalokucuketfwe. Imbalwa kakhulu imininingwane lesekela sihloko. -Kuhlela/kwakha luhlaka akwenetisi. Ithekesthi ayetfulwanga kahle. -Akayilandzeli ngalokwanele imitsetfo ledzingekile yeluhlakasimo. -Kunemaphutsa lamanyenti.	-Kucikelela lolungakeneli lwetidzingo tetheksthi. Umsebenti lobhaliwe uveta kutsemeleta lokukhulu. Ukhombisa lwati loluncane lwetimongcondvo letibanti ekubhaleni. -Kubhala – umfundzi wehlisa lizinga, unekunhlanhlatsa lokukhulu. -Imibono yetheksthi ayibumbani ngaso sonkhe sikhatsi nalokucuketfwe. Imbalwa kakhulu imininingwane lesekela sihloko. -Kuhlela nekukhala luhlaka akukho. Ithekesthi yetfulwe kabi. -Akayilandzeli imitsetfo yeluhlakasimo.	-Alukho kucikelela lwetidzingo tetheksthi. Ukhombisa kungabi nelwati lwetimongcondvo letibanti ekubhaleni. -Kubhala – umfundzi wehlisa lizinga, kunekunhlanhlatsa lokukhulu kuletinye tincenye. -Imibono yetheksthi ayibumbani nalokucuketfwe. Imbalwa kakhulu imininingwane lesekela sihloko. -kuhlela nekukhala luhlaka akukho. Ithekesthi yetfulwe kabi. -Akayilandzeli imitsetfo yeluhlakasimo.

LULWIMI SITAYELA NEKUHLUNGWA KWEMAPHUTSA 7 EMAMAKI	<u>6–8½</u>	<u>6</u>	<u>5½</u>	<u>4–4½</u>	<u>3½</u>	<u>2½–3</u>	<u>0–2</u>
	-Ithekesthi ineluhlelo lolungenamaphutsa nalolwakheke kahle. -Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelikucikelela, nesimongcondvo ngemalengiso. -Sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngemalengiso. -Ithekesthi ayinamaphutsa njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze lobenele.	-Ithekesthi icanjwe ngelicophelo lelisetulu ngalokungenamaphutsa. -Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelikucikelela, nesimongcondvo ngelicophelo lelisetulu. -Sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngelicophelo lelisetulu ngekulandzela tidzingo temsebenti. -Ithekesthi ayinamaphutsa lamanyenti njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze bulungile.	-Ithekesthi icanjwe ngelicophelo lelincomekako kantsi futsi ifundzeka malula. -Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelikucikelela, nesimongcondvo ngelicophelo lelincomekako. -Esikhatsini lesinyenti sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngalokufanele. -Esikhatsini lesinyenti ithekesthi ayinamaphutsa njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze bulungile	-Usebentise umcondvo lowenetsako wetidzingo teluhlaka. -Ithekesthi icanjwe ngalokwenetsako. Emaphutsa akatsikameti kusehela kwemibono. -Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelikucikelela, nesimongcondvo ngalokwenetsako. -Sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngalokwenetsako. -Ithekesthi isacuketse emaphutsa lambalwa nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze bulungile	-Usebenitise umcondvo lolingene wetidzingo teluhlaka – kukhona lokusele ngaphandle. -Ithekesthi icanjwe ngalokulingene. kunemaphutsa lambalwa. -Silulumagama sincane kantsi asihambisani kahle nenhloso, tetsamelikucikelela, nesimongcondvo. -Kukhona lokusilelako ngesitayela, umoya nerejista. -Ithekesthi icuketse emaphutsa lamanyentana nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze – yindze/yimfisha kakhulu	-Usebentise imitsetfo yeluhlaka ngalokunhlanhlantsako. -Ithekesthi icanjwe kantsi futsi kumatima kuyilandzela. -Silulumagama sidzinga kulungiswa lokutsi kantsi asihambisani kahle nenhloso, tetsamelikucikelela, nesimongcondvo. -Sitayela, umoya nerejista akushayi khona. -Ithekesthi igcwele emaphutsa nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze – yindze/yimfisha kakhulu	-Akakasebentisi imitsetfo ledzingekako yeluhlaka. -Ithekesthi icanjwe kantsi futsi kumatima kuyilandzela. -Silulumagama sidzinga kulungiswa lokumatima futsi asihambisani nenhloso. -Sitayela, umoya nerejista akushayi khona. -Ithekesthi igcwele emaphutsa futsi iyadidana nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze – yindze/yimfisha ngalokwendlulele.